

Vận dụng Tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh vào giảng dạy môn Giáo dục Kinh tế và Pháp luật lớp 10 nhằm phát triển đạo đức và nhân cách cho học sinh

Phạm Thị Hồng Phượng*

* Tổ trưởng: Tổ Sư-Địa-GDKT&PL, Trường THPT Tân Hiệp, huyện Châu Thành, tỉnh Tiền Giang
Received: 22/11/2024; Accepted: 29/11/2024; Published: 10/12/2024

Abstract: The teaching of Economics and Law Education for students currently has some shortcomings. Although subject content is important, students often find it dry and theoretical, which reduces the level of interest and active participation on the part of students. The teaching staff, although experienced and full of professional knowledge, has difficulty with teaching materials, which leads to difficulties in connecting knowledge with real life. To solve the above problem, we need a new solution, integrating other educational resources into the teaching process. Applying Ho Chi Minh's moral ideology to teaching Economics and Law Education to develop students' ethics and personality is one of those measures. Uncle Ho's moral ideology, with extremely profound and practical values, is a source of encouragement and inspiration for students, helping them better understand the meaning and value of building personal character, creating opportunities for students to access a rich source of moral knowledge, helping students build healthy and positive living standards and values..

Keywords: Teaching Economics and Law Education subjects for students

1. Đặt vấn đề

Vận dụng Tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh vào giảng dạy môn Giáo dục Kinh tế và Pháp luật nhằm phát triển đạo đức và nhân cách cho học sinh (HS) nhằm mục đích nâng cao chất lượng giảng dạy, kết hợp lý thuyết với thực tế, phát triển nhân cách cho HS. Bằng cách tích hợp tư tưởng Bác Hồ, chúng ta không chỉ truyền đạt kiến thức mà còn giáo dục tâm hồn, tạo nền móng vững chắc về đạo đức, tinh thần và nhận thức cho thế hệ trẻ, tạo cho HS có những giờ học thật sự thoải mái, làm giảm bớt căng thẳng nhưng vẫn đảm bảo học tốt. Việc này không chỉ giúp HS thành công trong môi trường học thuật mà còn giúp HS trở thành công dân có ích cho xã hội trong tương lai.

2. Nội dung nghiên cứu.

2.1. Các yêu cầu chung của hoạt động

- Mục đích giáo dục rõ rệt.
- Nội dung phong phú, dựa trên kiến thức chuyên môn, mang tính khoa học và phải gắn liền với các yêu cầu giáo dục trong trường và ngoài xã hội.
- Hình thức tổ chức phải phong phú, hấp dẫn, vui tươi, lành mạnh và thời lượng vừa phải hợp lý.
- Phải thu hút đông đảo HS tham gia, nhằm phát huy tính tích cực, chủ động sáng tạo của HS.
- Trong từng hoạt động, HS phải là người làm chủ. Song giáo viên có vai trò rất quan trọng, là người

hướng dẫn HS tổ chức hoạt động, khéo léo dẫn dắt các em HS tự giác tham gia tích cực.

2.2. Một số biện pháp vận dụng tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh vào giảng dạy môn Giáo dục Kinh tế và Pháp luật nhằm phát triển đạo đức và nhân cách cho HS.

2.2.1. Xác định các nội dung tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh phù hợp với HS để lồng ghép vào bài học

Các nội dung Tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh phù hợp với HS để lồng ghép vào bài học bao gồm: Chủ nghĩa yêu nước, kiên trì, tự rèn luyện, thiết tha cống hiến, hết sức phục vụ nhân dân, nhân ái, vị tha, cần, kiệm, liêm, chính, tôn trọng kỉ luật và pháp luật. Giáo viên bắt đầu bài học bằng việc đưa ra một ví dụ cụ thể, sinh động về cách mà tư tưởng đạo đức của Bác Hồ được thể hiện trong đời thực để HS có định hướng. Điều này không chỉ thu hút sự chú ý của HS ngay từ đầu mà còn giúp HS có định hướng rõ ràng, hiểu rõ mục tiêu, nội dung cần học, cũng như cách áp dụng kiến thức được học vào thực tiễn cuộc sống.

Trong quá trình giảng dạy, giáo viên kể các câu chuyện về Bác Hồ để minh họa cho những phẩm chất đạo đức mà HS cần học hỏi sẽ giúp HS cảm nhận sâu sắc, gần gũi hơn với tư tưởng và đạo đức của Bác, từ đó, khơi dậy trong các em động lực học tập và phấn đấu, giúp HS nâng cao kiến thức và tích cực học tập

và làm theo lối sống, tư tưởng, đạo đức của Bác. Bên cạnh đó, giáo viên cũng tổ chức các hoạt động đóng vai, mô phỏng các tình huống thực tế để HS có cơ hội vận dụng tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh làm căn cứ để giải quyết vấn đề. Qua đó, HS có cơ hội trải nghiệm, thực hành, rèn luyện và phát huy phẩm chất đạo đức trong từng tình huống cụ thể.

Từ những nội dung lý thuyết đã học, tổ chức các trò chơi học tập, câu đố để kiểm tra, củng cố kiến thức và kỹ năng cho HS. Trò chơi sẽ được thiết kế sao cho HS tìm hiểu về các vấn đề pháp luật với sự lồng ghép tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh, giúp HS vừa học vừa chơi, vừa nâng cao nhận thức về pháp luật vừa rèn luyện phẩm chất đạo đức.

Sau mỗi bài học, giáo viên đều tổng kết, nhấn mạnh các phẩm chất đạo đức và nhân cách mà HS cần trau dồi, phát triển. Điều này vừa giúp HS nắm vững kiến thức, vừa hỗ trợ HS tự nhận diện, tự đánh giá và hoàn thiện bản thân mình từng ngày, hướng tới mục tiêu xây dựng nhân cách toàn diện. Các phẩm chất đạo đức theo tư tưởng Hồ Chí Minh có thể áp dụng:

“1. Nền đạo đức mà Chủ tịch Hồ Chí Minh dày công vun đắp là sự thống nhất giữa chủ nghĩa yêu nước nồng nàn với tinh thần quốc tế vô sản chân chính và trong sáng.

2. Tấm gương kiên trì, rèn luyện tự hoàn thiện bản thân, kiên trì phấn đấu để đạt được mục đích ích quốc, lợi dân.

3. Tấm gương về một con người yêu quê hương, đất nước, thiết tha cống hiến trọn đời mình vì đất nước.

4. Tấm gương tuyệt đối tin tưởng vào sức mạnh của nhân dân, kính trọng nhân dân, hết lòng hết sức phục vụ nhân dân.

5. Tấm gương của một con người nhân ái, vị tha, khoan dung, nhân hậu hết mực vì con người.

6. Tấm gương cần, kiệm, liêm, chính, chí công, vô tư, đời riêng trong sáng, nếp sống giản dị và đức khiêm tốn phi thường.

7. Tấm gương tôn trọng kỉ luật và pháp luật, không dành cho mình bất cứ đặc quyền, đặc lợi nào.”

2.2.2. Lòng ghép kỹ thuật đóng vai giúp HS nâng cao năng lực sáng tạo vận dụng kiến thức

Áp dụng kỹ thuật đóng vai trong quá trình học tập được xem là một cách tiếp cận sáng tạo nhằm thúc đẩy năng lực tư duy và kỹ năng vận dụng kiến thức của HS, đã áp dụng thực tế như sau:

Bài 6: Ngân sách nhà nước và thực hiện pháp luật về ngân sách.

Tình huống 1: Các cơ quan nhà nước trong tình A đều hướng ứng phong trào tiết kiệm chi tiêu công,

không sử dụng ô tô của cơ quan đưa nhân viên đi tham quan, du lịch. Tuy nhiên một nhân viên cảm thấy bất công, không thoả đáng vì đây là phúc lợi xã hội mà các nhân viên xứng đáng được hưởng. Hãy vận dụng tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh để đóng vai giải quyết tình huống.

Tình huống 2: Bộ trưởng Y tế tổ chức cuộc họp với các công ty dược phẩm để thảo luận về việc giảm giá thuốc để giúp cho những người có thu nhập thấp có thể tiếp cận dịch vụ y tế. Tuy nhiên các doanh nghiệp thuốc không đồng tình vì làm như vậy sẽ làm giảm lợi nhuận của mình. Vì vậy nên họ đưa ra lý do không đủ chi trả cho nhân viên, nguyên vật liệu, dây chuyền sản xuất,... để Bộ trưởng xem xét lại. Hãy vận dụng tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh để đóng vai giải quyết tình huống.

Tình huống 3: Một nông dân đến văn phòng Bộ Nông nghiệp, đại diện cho hàng trăm nông dân khác, đang gặp khó khăn do mất mùa hoặc thiệt hại nghiêm trọng sau cơn bão. Đại diện Bộ Nông nghiệp lắng nghe tâm tư của nông dân và cam kết cung cấp hỗ trợ tài chính và nguồn lực để giúp họ khắc phục khó khăn. Hãy vận dụng tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh xây dựng kịch bản đóng vai và tái hiện tình huống.

Qua các tình huống trên đã trang bị cho HS nền tảng kiến thức vững chắc về tư tưởng đạo đức của Bác Hồ, nhấn mạnh vào các nguyên tắc như chủ nghĩa yêu nước, lòng nhân ái, tinh thần tự lập tự cường, và tôn trọng kỷ luật. Mỗi buổi học, giáo viên sẽ hướng dẫn HS hiểu rõ và phân tích các tư tưởng đạo đức này thông qua các tình huống thực tế, giúp HS nhận biết và áp dụng chúng một cách linh hoạt.

Mỗi tình huống đều được thiết kế cẩn thận để đảm bảo tính thực tiễn và sự liên quan đến đời sống xã hội, nhằm khuyến khích HS suy nghĩ sâu rộng. Dưới sự hướng dẫn của giáo viên, HS sẽ được phân công nhiệm vụ cụ thể, xây dựng kịch bản và thực hiện đóng vai dựa trên tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh, làm cho kiến thức trở nên sinh động và dễ nhớ.

Sau khi kết thúc mỗi tình huống, giáo viên sẽ dành thời gian để thảo luận, phân tích kết quả và hậu quả của các quyết định và hành động mà HS đã thể hiện trong quá trình đóng vai. Nhận xét và góp ý sẽ được đưa ra, giúp HS nhìn nhận, đánh giá và học hỏi từ trải nghiệm của bản thân và bạn bè. Qua đó, các em có thể đúc rút ra những bài học quý báu, nâng cao nhận thức về tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh và cách áp dụng chúng vào thực tiễn đời sống.

2.2.3. Tổ chức trò chơi học tập về tìm hiểu pháp luật dựa trên tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh

Trò chơi học tập không chỉ nhằm mang đến kiến thức mà còn nhằm phát triển kỹ năng và tư duy đạo đức cho HS, đặc biệt trong lĩnh vực pháp luật. Giáo viên kết hợp giáo dục pháp luật và tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh trong các trò chơi học tập: Bài 13: Thực hiện pháp luật.

Vai trò của trò chơi học tập không chỉ nằm ở việc truyền đạt kiến thức mà còn góp phần phát triển kỹ năng tư duy và đạo đức cho HS. Trò chơi giúp môi trường học tập trở nên linh hoạt và thú vị, khuyến khích sự tò mò, sáng tạo và tích cực tham gia của HS. Qua trò chơi, các em có cơ hội áp dụng lý thuyết vào thực hành, cải thiện kỹ năng giải quyết vấn đề và làm việc nhóm.

Việc lồng ghép Tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh với pháp luật trong trò chơi học tập nhấn mạnh vào sự hòa quyện giữa giáo dục đạo đức và kiến thức pháp lý. Các trò chơi được thiết kế sao cho HS không chỉ học về các quy định và nguyên tắc pháp lý, mà còn đề cao các giá trị đạo đức, tâm hồn và lòng nhân ái theo tư tưởng của Bác Hồ. Điều này góp phần nâng cao nhận thức của HS về tầm quan trọng của việc tuân thủ và thực thi pháp luật, cũng như phát triển lòng yêu nước, trách nhiệm xã hội và lòng nhân ái trong từng hành động, lựa chọn của bản thân.

* Tổ chức trò chơi: Rung chuông vàng

Mục đích: Giúp HS nhanh chóng và hiệu quả hơn trong việc nắm vững kiến thức pháp luật và tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh.

Cách thực hiện: Các em HS tham gia trả lời câu hỏi. Sau mỗi câu hỏi, HS trả lời sai sẽ bị loại, HS trả lời đúng sẽ được đi tiếp và trả lời những câu hỏi tiếp theo. Cuối cùng, đến khi chỉ còn 1 em HS duy nhất trên sân chơi, em HS đó sẽ giành chiến thắng.

* Tổ chức cuộc thi tìm hiểu về tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh về pháp luật thông qua mạng xã hội

Mạng xã hội hiện nay đã trở thành một phần không thể thiếu trong cuộc sống hàng ngày của chúng ta. Nó không chỉ là phương tiện để kết nối, giao lưu, chia sẻ thông tin, kiến thức mà còn là nơi thể hiện bản thân, quan điểm và cảm xúc. Với sự tiện lợi và linh hoạt, mạng xã hội giúp con người dễ dàng truy cập và cập nhật thông tin, xu hướng mới nhất trên thế giới. Đồng thời, mạng xã hội cũng mở rộng không gian, cơ hội cho học tập, làm việc và kinh doanh, khiến nó trở nên phổ biến và quan trọng trong xã hội hiện đại.

Mặc dù mạng xã hội mang lại nhiều lợi ích, nhưng mặt tiêu cực không thể phủ nhận, từ việc lan truyền thông tin sai lệch đến ảnh hưởng đến tư duy của giới trẻ. Để đối phó với điều này, các hoạt động tích cực

được triển khai nhằm nâng cao nhận thức của HS về tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh liên quan đến pháp luật. Một trong những cách hiệu quả là tổ chức các cuộc thi trắc nghiệm trực tuyến thông qua Google Forms, theo từng chủ đề hàng tháng, giúp HS cảm thấy hứng thú và nâng cao kiến thức của mình một cách sáng tạo.

Giáo viên có thể chia lớp thành nhiều nhóm. Mỗi nhóm sẽ thiết kế một hình ảnh kết hợp khẩu hiệu “học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh” và đăng lên mạng xã hội. Thành viên trong các nhóm cần kêu gọi mọi người tương tác với bài đăng. Nguyên tắc quy đổi điểm như sau: Like +1 điểm, Yêu thích +2 điểm, Share +3 điểm. Nhóm nào cao điểm nhất sẽ giành chiến thắng và nhận được một phần quà.

3. Kết luận

Bằng việc xác định và lựa chọn những nội dung tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh phù hợp với đối tượng HS, các em đã tiếp xúc và nắm bắt được những giá trị cốt lõi của tư tưởng đạo đức Bác, làm nền móng cho việc hình thành nhân cách, tư duy lý tưởng sống. Việc lồng ghép kỹ thuật đóng vai không chỉ khiến bài học trở nên sinh động mà còn giúp HS phát huy năng lực sáng tạo, tư duy phản biện và kỹ năng giao tiếp. Thông qua việc tham gia vào các tình huống thực tế, HS có cơ hội vận dụng lý thuyết vào thực tiễn, từ đó củng cố và mở rộng kiến thức. Cùng với đó, các trò chơi học tập đã kết hợp tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh với kiến thức về pháp luật, giúp HS tiếp cận và hiểu biết sâu rộng hơn về luật pháp qua góc độ của Bác. Qua trò chơi, không chỉ kiến thức mà tinh thần yêu nước, lòng nhân ái và tầm quan trọng của việc tuân thủ pháp luật đã được khắc sâu vào tâm hồn HS. Bên cạnh đó việc vận dụng tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh vào giảng dạy nâng cao nhận thức và kỹ năng của HS cũng tạo điều kiện cho HS thích nghi và đối mặt với thị trường lao động tốt hơn trong tương lai, góp phần vào sự phát triển kinh tế bền vững.

Tài liệu tham khảo

1. Hoàng Chí Bảo (2021), *Đạo Đức Hồ Chí Minh - Sự Nhất Quán Giữa Tư Tưởng Và Hành Động*, NXB Hà Nội.
2. Đại Tướng Võ Nguyên Giáp (2017), *Tư Tưởng Hồ Chí Minh Và Con Đường Cách Mạng Việt Nam*, NXB Chính trị Quốc gia Sự thật.
3. Bùi Đình Phong, *Văn Hoá, Đạo Đức Trong Tư Tưởng Hồ Chí Minh*, NXB Công An Nhân Dân.
4. Nhiều tác giả, *Tư tưởng Hồ Chí Minh về cách mạng giải phóng dân tộc - Một số vấn đề lý luận và thực tiễn*, NXB Chính trị Quốc gia Sự thật..
5. Vũ Khiêu, *Học Tập Đạo Đức Bác Hồ*, NXB Chính trị Quốc gia Sự thật..